Cele 15 studii publicate în acest an, semnate uneori cu nume de prestigiu, din Anglia sau din alte țări, au preocupări variate. Ele se referă cu precădere la istoria instituțiilor (*The medieval constables of Windsor Castle* de Shleagh Bond, *The genesis of the Statute of Uses* de E. W. Ives, *The Wensleydale peerage case and position of the house of lords in the mid-nineteenth century* de O. Anderson, *The Usurpation of Honest London Householders: Barebone's Parliament* de J. E. Farnell), istoria financiară (*The King's Mint and Exchange in London 1343—1543* de T. F. Raddaway), istoria religioasă (*William I and the Church courts*, de Colin Morris, *The impeachement of the abbot of Abingdon in 1368* de Gabrielle Lambrick etc.), istoria politică (*The poor Palatines and the parties*, de H. T. Dickinson, *Chartism, Liberalism and the life of Robert Lowery* de Brian Harrison și Patricia Hollis etc.). Un fapt care trebuie însă remarcat este acela că aceste lucrări se limitează la perioada începînd din secolul al XI-lea pînă la sfîrșitul secolului trecut. Epoca anterioară cuceririi normande ca și secolul al XX-lea sînt astfel cu desăvîrșire excluse. Pe de altă parte, marea majoritate a materialelor se referă, în mod firesc de altfel, la istoria Angliei; unele studii privesc totuși și chestiuni de istorie universală (*The Armada and the administrative reform*... de I.A.A. Thompson și *Gambetta and overseas problems* de J. P. T. Bury). Nu ne-am propus aici să facem o analiză a lor; am dorit doar să atragem atenția asupra studiilor apărute în numerele din 1967, studii care, mai ales prin solida lor documentare, reprezintă adesea o prețioasă contribuție la elucidarea unor probleme.

Importante precizări aduc apoi notele și documentele publicate în fiecare număr. Nu putea omite, de asemenea, faptul că aproape jumătate din numărul paginilor revistei este consacrat recenziilor și notițelor bibliografice, fapt care permite cititorului formarea unei imagini de ansamblu asupra producției istorice britanice, preponderentă în cadrul acestei rubrici. Și prin această parte, *The English Historical Review* se dovedește un util instrument de lucru.

*V. Cristian*

STUDIA HISTORICA SLOVACA, V, 1967, 312 p.

Ajunsă la al cincilea an de apariție, revista „Studia historica slovaca", editată la Bratislava și destinată mai ales istoricilor străini (articolele sînt publicate în limbi de largă circulație europeană), cuprinde și în numărul din 1967 materiale deosebit de interesante. Reflectînd o anumită orientare a istoricilor slovaci, aceste materiale sînt consacrate aproape exclusiv sec. XIX—XX.

Pentru sec. XIX, cercetările asupra istoriei Slovaciei sînt în mod firesc legate de întreaga monarhie, prezentînd interes pentru evoluția în ansamblu a imperiului. Este cazul articolului privind dreptul burghez din Ungaria în perioada dualismului, semnat de L. Bianchi care arată că în condițiile de după 1867 principiile anului 1848 au fost în mare parte îndepărtate sau aplicate formal, ca și a celui referitor la politica slovacă în secolul al XIX-lea, în care Ludovic Holotik analizează mai ales evoluția atitudinii față de maghiari.

Pentru istoria contemporană sînt publicate trei materiale privind istoria Slovaciei sub ocupația hitleristă, analizîndu-se răscoala națională din 1944 (G. Gusak) și războiul de partizani din 1944—1945 (S. Faltan), evenimente a căror studiere este facilitată prin o amănunțită cronologie a evenimentelor din anii 1938—1945 (M. Kropilak).

Deosebit interes pentru preocupările actuale ale istoricilor slovaci prezintă articolele documentare semnate de D. Lehotska și de același L. Holotik, redactor șef al revistei și, de altfel, cel mai reputat dintre specialiștii slovaci contemporani.

Numărul este completat prin recenzii și cronica științifică — prezintă interes îndeosebi relatarea privind al doilea colocviu consacrat lui Ludovit Stur — contribuind astfel la o cunoaștere cît mai exactă a activității istoricilor din Slovacia.

V. *Cristian*

VIRGIL VĂTĂȘEANU: *Istoria artei europene*, vol. I. *Epoca Medie*, Editura didactică și pedagogică,București, 1967, 680 p.

Primul volum al *Istoriei artei europene* reprezintă o sinteză a unui material vast, o aprofundare în special a acelui material legat de ambianța artistică a sud-estului Europei, care a influențat adînc dezvoltarea artei românești.

Autorul, prof. de istorie a artelor la Universitatea Babeș-Bolyai Cluj, prezintă o istorie a artei în termen restrîns, cuprinzînd arheologia feudală și istoria artei feudale, apoi perioada capitalistă și socialistă.

Prezentarea este făcută cronologic în cele IV capitole, fenomenul artistic fiind strîns legat de dezvoltarea istorică.

Formarea concepțiilor religioase creștine și răspîndirea lor aduce cu sine și dezvoltarea unei arte legată de teologia creștină, care neagă existența reală a lumii, cu o orientare stilistică nouă care se inspiră masiv din moștenirea și tradiția antică. Biserica își arogă dreptul conducerii activității culturale, construind monumente necesare cultului, iar pentru sculptură și pictură elaborînd o întreagă tematică.

Se subliniază covîrșitoarea influență orientală de unde sînt preluate cele mai ieftine și practice sisteme de construcții.

În perioada de trecere spre feudalism, cînd situația politică a Europei s-a schimbat, în răsărit, în ambianța bizantină înflorește o artă legată de tradiția antică, dar cu pronunțate tendințe spre abstractizare și schematizare. Constatăm o evoluție în rezolvarea problemelor de construcție, iar în Europa centrală și apuseană observăm o evoluție cu o fizionomie specifică în care elementul german joacă rol preponderent sub conducerea bisericii.

În secolele X—XIII arta europeană va îmbrăca aspecte și ritm de dezvoltare diferite cu toată uniformizarea relațiilor de producție. Unul din factorii care contribuie este și separarea între cele două principale centre creștine **Roma și Bizanț prin marea schismă din 1054.**

Apar astfel două principale variante artistice: răsăriteană, condusă de biserica ortodoxă, și apuseană, condusă de biserica catolică.

În ambianța ortodoxă, arta bizantină joacă rol preponderent, dezvoltîndu-se o arhitectură bisericească concretizată în cîteva tipuri de construcție.

Stilistic apar însă două școli, cea monahală cu tendințe de abstractizare și cea constantinapolitană sau a palatului, naturalistă, inspirată după vechi miniaturi cu modele antice.

Și în ambianța catolică se fac progrese însemnate. Apar soluții proprii de rezolvare a problemelor tehnice. Se constituie un stil nou, romanicul, care cu tot caracterul prevalent religios reflectă însă și aspirațiile de orizont mai larg ale populației orășenești, care înclina spre realism.

Pentru țările române, dezvoltarea relațiilor feudale duce la apariția manifestărilor artistice corespunzătoare, evoluția artistică datorîndu-se în primul rînd tradiției locale, dar și influențelor din Peninsula Balcanică pentru Țara Româ-